פד: ר"ן ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים רש"י

מעכבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמוליא מחבירו עליו הרשות שלא הפרישו עם האדם אבל מעשר עני אין צריך להפרישו דסבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אוכלו במיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

וחכ"א קורא שם. [דאם] ודאי לא הפרישו הוי טבל ויהא האוכל מן הכרי במיתה אע"פ שמתוקן לגמרי ואין צריך לתקן אלא להפרישו מעשר עני הלכך מפרישו מספק דספקו טובל: **קסבר ספקו אינו טובל.** הוא הדין לודאי אלא משום דנספקיה נקטינן נקט ספקו. וכיון דספקו אינו טובל קסבר לית בה טובת הנאה דטובת הנאה בטובל ואינו טובל תניא דכתיב[a] ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ודרשינן[b] דבעתידים לתרום הכתוב מדבר ומדכתיב לא יחללו משמע דטובל [והני] דטבלי אלה הרמתן נבעלים לומר שטובת הנאה שנאסר דכתיב את אשר ירימו וכמאן דכתיבא בהו נתינה דמי הלכך דוקא דבטבלי אינה טובת הנאה לבעלים אבל בדלא טבלי לא. ומעשר עני למאן דאית ליה ספקו אינו טובל לית ביה טובת הנאה הלכך יכולה ליהנות ממעשר עני דהפקרא בעלמא הוא ומאן דאמר קורא שם קסבר ספקו טובל דמשום הכי צריך לקרות שם וכל שספקו טובל לית בה טובת הנאה דאינה בכלל ולא יחללו את קדשי בני ישראל וגו' הלכך כיון דאית ביה הנאה אסור לאתהנויי דמדיליה מתהני ולא מהפקרא כך פירשו רבותי ולא פירשו פלוגתא דטובל ואינו טובל במאי תליא ולאיתי מי שנדחק בפירוש זה הרבה. ובעיני נראה דמאן דסבירא ליה אינו טובל היינו טעמא משום דסבירא ליה לי אפשר שיהא הכרי עלמו חמור מפני מעשר עני המעורב בו יותר ממעשר עני עצמו דבשלמא תרומה בדין הוא שתהא טובלת דכיון שהיא עלמה אסורה לזרו הוא שתאסור תערובתה דכיון דעל כרחו צריך להרימה מן הכרי אינה מתבטלת שם ומע"ה אוסרת אבל מעשר עני שהוא עלמו מוחר לזרים איך יהא תערובתו חמור ממנו היינו טעמא דמאן דסבירא ליה אינו טובל ומאן דסבירא ליה טובל מפיק ליה (טובל) מדרשא וכדתניא בפרק יש מוחרות (יבמות פו.) יכול לא יהא חייב אלא על טבל שלא הורם ממנו כל עיקר הורם ממנו תרומה גדולה ולא הורם ממנו מעשר ראשון מעשר ראשון ולא מעשר שני ואפילו מעשר עני מנין תלמוד לומר לא תוכל לאכול בשעריך[c] ולהלן הוא אומר ואכלו בשעריך ושבעו[d] מה שעריך האמור להלן מעשר עני אף כאן מעשר עני ואמר רחמנא לא תוכל: **אמר ליה [אביי] דל"ע ספקו טובל.** [מהני] אתא למדחי פירוקיה דרב יוסף למימר דאמרי קשו מתני' ובריימתא אהדדי דטולי עלמא ספקו טובל אבל לא מלינו למימר דטולי עלמא ספקו אינו טובל דאם כן מאי טעמייהו דרבנן דמגרסי לקרות שם: **לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני.** רבא אמר. רבא אתא לפרוקי מתניתין ובריימתא דלא קשיין משום דמתני' מירי במעשר עני המתחלק בתוך הבית דכיון שבעל הבית מחלקו ומתנו טובת הנאה שלו ומשום הכי לא קתני במתני' ומעשר עני דהא מיתסרא ביה ובריימתא מירי במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות שמניחו בגורן וכל הרולה ליטול יטול. והתם בספרי[e] דמי כתיב ונתת לגר ליתום ולאלמנה וכתיב והנחת בשעריך כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים *והא"פ בימות הגשמים מחלקו בתוך ביתו ואית דמפרשי לאיכא בימות הגשמים מחלקו בתוך ביתו והוא אומר בגורן: **אלמא עובדא הנאה איכא ממון.** מדקתני דבהנים שנאסרו בהנאתו טוענין תרומתן: **הא רבי והא ר' יוסי בר' יהודה.** דיקא ר' יוסי בר' יהודה דס"ל דטובת הנאה איכא ממון וסיפא רבי דסבירא ליה דטובת הנאה ממון: **משלם לו דמי עבלו.** דמי חולין שבו ודמי תרומות ומעשרות לפי טובת הנאה שיש לו בהן דסבירא

וחכ"א[a] קורא שם ואין צריך להפריש מאי לאו למ"ד ספקו[b] טובל קסבר אית ליה טובת הנאה וכיון דאית ליה טובת הנאה לא מהניא ולמאן דאמר [אינו] קורא שם קסבר ספקו אינו טובל וכל שספקו אינו טובל לית ליה טובת הנאה ושרי ליה לאיתהנויי

[c]אמר ליה אביי דב"ע ספקו טובל ור' אליעזר ורבנן בהא קמיפלגי רבי אליעזר סבר לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני [c]כיון דאילו מפקר נכסיה והוי עני ושקל ליה הוא לית ליה פסידא ורבנן סברי נכסיה לא מפקר איניש דמירתת דלמא זכי בהו איניש אחרינא הלכך נחשדו רבא אומר [c]כאן במעשר עני המתחלק בתוך הבית דכתיבא ביה נתינה [1]ונתת ללוי לגר וגו' משה"ה אסור ליה לאיתהנויי כאן במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות כיון דכתיב ביה [2]והנחת בשעריך שרי ליה לאיתהנויי: כהנים ולוים נהנין לי יטלו כו': אלמא [c]טובת הנאה אינה ממון אימא סיפא כהנים אלו ולוים אלו נהנין לי יטלו אחרים אבל להני לא אלמא טובת הנאה ממון אמר רב [c]הושעיא לא קשיא הא רבי והא ר' יוסי ב"ר יהודה דתניא [c] [2]הגונב טבלו של חבירו ואכלו משלם לו דמי טבלו דברי רבי רבי יוסי בר"י אומר אינו משלם אלא דמי חולין שבו מאי לאו בהא קמיפלגי דרבי

שנאנס או שלא מצא עניים ניתן להם הלכך כי משכח עניים מיבעיא ליה למיתב להו [d] וכההוא מעשר כיון דכתיב ביה נתינה אית ביה טובת הנאה ומי דקתני בברייתא דיכולה ליהנות ממעשר עני בשומו המתחלק בעוד שהוא בגורן דההוא כתיב ביה והנחת בשעריך דהיינו בשעת הגורן וההוא לית ביה טובת הנאה דהא מיהו מנח ליה התם ושקיל ליה כל מאן דבעי ואהכי שריא לאיתהנויי ביה: **יטלו כעל כרחו.** מתנת כהונתם דלאו דידיה קא שקלי אלא דלהון. אלמא מדקתני יטלו בעל כרחו דטובת הנאה דאית ליה אפשר למיתן להכן וללוי אחר שמחזיק לו טובה לא הוי ממון ולא מיתחזי כמאן דמיתהני מיניה: **אימא סיפא כו' יטלו אחריים.** אבל להני מלי לעבכ דלא שקלי אלמא טובת הנאה ממון: [1]**דרבי** [1]**אומר.** משלם לו דמי טבלו סבר דטובת הנאה שהיא שלו בחותם מתנות בהלי טבל שהיא נותן לכהן שילה הוי ממון ולהכי משלם לו דמי כולו:

ורבי

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ט מהל' מעשר הלכה כ ג סמג עשין קלו (מור יו"ד סי' שלא):
כז ב מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה י:
כח ג מיי' פ"ב מהלכות גניבה הלכה ד:

הגהות הב"ח

(a) גמ' מאי לאו למאן דאמר ספיקו אינו טובל קסבר לית ליה טובת הנאה וכיון דלית ליה טובת הנאה שרי ליה לאתהנויי ולמאן דאמר קורא שם קסבר ספיקו טובל וכל שספיקו טובל אית ליה טובת הנאה ולא שרי ליה לאתהנויי כנ"ל: (b) רש"י ד"ה מאי לאו וכו' ר' אליעזר דאומר וכו' דקיל טלי דאי דאין בה טובת הנאה אינה ממון אלא דאין ספיקו טובל מה שאין כן בתרומה: (c) ד"ה אמר ליה אביי וכו' לא רבי אליעזר. נ"ב כלומר ואמרי אהדדי: (d) ד"ה רבנן וכו' דהא דאמרת דמיפקר: (e) ד"ה במעשר עני וכו' דהו דבהנאה מעשר וכו' שהוא בגורן דההוא לא כתיב ביה נתינה אלא והנחת בשעריך כנ"ל והדר"ת: (1) ד"ה דרבי דאומר משלם וכו' שהיה לו בחותם מתנות:

פירוש הרא"ש

וחכמים אומרים קורא שם. נלפוטו לו בדרומו וקבינות מקום הוי בספרים: ואין צריך להפרישו. כי אין צריך ליתן לעניים מספק: קסבר שספקו אינו טובל. אינו אוסר משום טבל והוא הדין נמי ודאי אינו טובל ודאי הוא ודאי הוא הדין ספקו נמי דהא נזרו על הדמאי והאי דנקט ספקו משום דבדמאי איירי וכל שספקו אינו טובל אין בו טומת הנאה לבעלי דכיון דיכול לאכול הטבל בלא הפרשת מעשר עני הוי כאילו לא כתיב בהו ונתת דאי בני לא מפרשי ולא יהיב הלכך לא משיב טומת הנאה כי יהיב לים: כאן במעשר עני המתחלק בתוך הבית. בספרי דמי להני קראי אהדדי דכתיב ונתת ומתיב והנחת בשעריך דלא יפסד בגרנה הרגיל ביה שמונה בגורן קרינן ביה והנחת בשעריך ואין בו [טובת הנאה] בימות הגשמים לריך לבכאלו לבית שלא יפסד בגרנה הרגיל ביה ונתת ויש בו טובת הנאה:

מסורת אור השלם

1. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו: דברים כו יב
2. מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך: דברים יד כח

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה רבא אמר יבו' והא"ב. עיין יומא דף ק ע"א תד"ה מ"ע:

תוספות

קורא שם. ומפרשו לעצמו דהמוליא מחבירו עליו הרשות דשמא עם האדם הפרישו ואין צריך להפרישו כלומר אין צריך לתתו לעני: ספקו אינו טבל. כלומר ספקו אינו אוסרו משום טבל דכי עמי לא הוקרם מעשר לאכול הימנו ולאו דוקא ספיקו דס"ל דלא דהוי כדאמרינן לקמן ופלה [נאם] לא הימם אין טובלין התבואה וכיון דספקו אינו טובל ודאי לית ביה טובת הנאה ושרי לאיתהנויי ומימה מה ענין טובל אבל טובת הנאה אלא דיש דטובת הנאה נפקא לן בפרק הזרוע (חולין קלא.) דהכי דכתיב בהו ונתת אית ביה טובת הנאה והכא לא כתיב ונתת ואומר הר"ם דודאי טובל דכתיב אלא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו ודרשינן (סנהדרין פג.) בעתידים לתרום הכתוב מדבר וכיון דכתיב בהו ירימו ואם"ם צריך לקרות שם וכו'. מתניתין כרבנן ובריימתא כר"ל: דלמא רב"ע שאינו טובל. אבל אינו טובל לא מצי למימר דא"ל אמאי קורא שם: לא נחשדו עמי הארץ וכו'. דאין לו הפסד: במעשר עני המתחלק בתוך הבית. דאמר בפרק הזרוע (חולין קלא.) מעשר עני המתחלק בתוך הבית יש בו טובת הנאה כדכתיב ונתת ונתת לגר וליתום ולאלמנה ובשעריך כתיב אבל בימות הגשמים יניחו בבית אין יטוף מן הגשמים הלכך לא מתחלק בבית ואז יש בו טובת הנאה לבעלים: אלמא טובת הנאה אינה ממון איטא ר"פא וכו': [דרבי סבר] טובת הנאה ממון. ולכך משלם דמי תרומה שבו ורישא לרבי יוסי בר' יהודה וסיפא רבי:

מוסף רש"י

וחכ"א קורא שם ואין צריך להפרישו. דכיון שקרא עליו שם יצא הכרי מתורת טבל ושאר המעשרות הוא צריך להפרים על מנתן. לפי שצריך להפרים ממעשר ראשון תרומת מעשר ולאיתנה לכהן, שהיא כמיתה לזרים, ומעשר שני צריך להעלותו לירושלים ולאכלו (מכות יז.). טובת הנאה. דבר מועט, דתניא (בכורות מז.) רשאי ישראל לומר לחבירו הילך פלס ויקן כל תרומותיך לכן כתי כהן, והייטו טובת הנאה שיש לו לישראל בחלה ו שרשאי לתתה לכל כהן שירלה וליטול דבר מועט מאותו של כהן כשביל שיתנה לו (פסחים מז:). משלם לו דמי טבלו. אף דמי תרומה ומעשר שנו (קדושין נח:). אלא דמי חולין שבו. אבל בתרומה ומעשר אמר ליה לאו בעל דברים דידי אח, ובשיבא כהן גם הוא לחוכנו יתחנו ויאמר לא לך אתנה כי אם לכהן אחר (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com